

ne odpadejo, ampak se na deblu polagoma suše in odgojivajo. Cvetovi so drobni, mnogoštevilni in betičasto nakupičeni; iz cvetov postane pozneje plod. Jedna najznamenitejših in najkoristnejših je kokosova palma (*Cocos nucifera*). To najkoristnejšo izmed vseh palm sadé ljudje po vročih krajih naše zemlje, posebno pa po otocih in bregovih indijskega oceana (v Aziji). Njena prava domovina je Azija, a od tod je prenesena v vse gorke dežele. V Aziji se dobé celi gozdi kokosovih palm, pa jih tudi sadé. Kokosova palma ima 20–50 metrov visoko deblo, ki je šibko, a pri tleh precej debelo. (Denašnja slika vam kaže mlado kokosovo palmo). Ta palma zeló hitro raste in od šestega leta počemši rodi sad. Listi so pérnati in 4–5 metrov dolgi. Izpod listov izrastó veliki cvetni betiči s svojimi cvetnimi tulci. Sad ali plod tega drevesa imenujemo kokosove orehe, ki so jajčasto špičasti in veliki kakor otročja glava; v sredi imajo koščico z vlaknato lupino. Ta koščica ima, dokler še ní popolnoma zrela, v sebi neko hladilno, mleku podobno tekočino, ki se pozneje strdi v mandeljnasto, trdo, v sredi votlo jedro. Kokosova palma cvetè skozi vse leto in nosi vsak mesec 15–25 orehov. Iz sadov se pridobiva kokosovo olje; deblo daje les za stavbe; iz vlaken, ki se dobé iz listov in cvetnih tulcev, spleta se različno pletivo. Iz trdih lupin se delajo čaše in druge posode; iz deblovega soka se prideluje palmovo vino, palmov sladkor, arak (jako dobro in močno žganje) i. t. d.

— 6.

Divji kostanj.

Divji kostanj (*Roskastanie*) je doma iz Azije in so ga pred kacimi tristo leti v Evropo presadili. To drevó ima zeló gost vrh, velike, dolgopeceljnate liste, in velike v kitah stoječe cvetove, ki so belo-rožni in rumeni. Zares prav zalo drevo, ki nam služi v olepšavo drevoredov, gosposkih vrtov in pokopališč. Plod leži v bodečej glavicí, ki ima v sebi svitlo rujavo seme (kostanj) z okroglastim, mrko sivim popkom. Divjega kostanja ljudjé ne uživajo, ima grenak okus in ga pokladajo le živini. Posušen in zmlet divji kostanj in potlej s krmo pomešan, pravijo, da je dobro zdravilo tacim konjem, ki kašljajo in težko sópejo. Tudi krave dajejo dosti in dobrega mleka, ako se jim poklada sad divjega kostanja. To drevo je v najlepšem cvetji meseca maja. Lés porabíjo mizarji in strugarji.

I. T.

Razne stvari.

Drobtine.

(Največja morska globočina) iznaša 8500 metrov v velikem morji (oceanu). Druga največja morska globočina je v atlanskem oceanu, ki ima 7100 metrov globokosti.

(Najznamenitejše reke) v našem cesarstvu so: Dunav, ki pride iz Nemčije ter teče mimo Dunaja po Ogrskem na Turško, — Aníža po gorenjem Avstrijskem, — Laba po Češkem, — Mura po gorenjem Štirskem, —

Drava po Koroškem in Štirskem, — Sava po Kranjskem in Hrvatskem, — Kolpa po kranjsko-hrvatskeji meji in po Hrvatskem.

(Največja mesta) na svetu so: v Evropi London; v Afriki Kahirah ali Kairo, v Ameriki Rio de Janeiro; v Aziji Peking.

(Kdo je največji posestnik na svetu?) Največji posestnik na svetu je smrt, ker ona ima v vsakej, tudi najmanjšej fari svojo njivo.

(Čudna peresa.) Učeni jezuit Sachini je imel samo dve peresi, s katerima je pisal celih sedem let. — Leon Allatij je imel jedno samo pero, s katerim je pisal celih 40 let. O njem se pripoveduje, da se je bridko razjokal, ko se mu je izgubilo to pero. — A koliko peres porabite dandanes vi, otroci?

Čudno število.

Jaz poznam štirištevilitno število, ki ima naslednje lastnosti:

a. Ako sošteješ vse štiri številke, dobiš ravno toliko, kakor da bi prvi dve številki množil (multipliciral) jedno z drugo, in ravno toliko, kolikor obé zadnji številki značite, t. j. prvi dve številki pomnoženi dadó ravno toliko, kolikor zadnji dve značite.

b. Vsota (suma) prve, tretje in četrte številke je ravno toliko, kolikor nam kaže druga številka, a ta druga številka nam kaže polovico dveh zadnjih številk.

c. Ako množiš prvo in zadnjo številko jedno z drugo, dobiš ravno toliko, kakor da bi obé srednji številki sošteval.

d. Ako odšteješ prvo številko od druge, dobiš ravno toliko, kakor da bi tretje številko sošteval k četrtej.

Zdaj mi pa povédi to čudno štirištevilitno število.

Slovstvene novice.

* „Ljubljanski Zvon“, list za lep-slovje in znanstvo stopi z bodočim letom v svoje drugo leto. Ako pogledamo prvi

letnik „Ljubljanskega Zvona“, priznati moramo, da je to izvestno najlepša knjiga v našem domačem slovstvu. Na 790 straneh ima bogat in mnogoličen zaklad leposlovne in znanstvene tvarine, a vrhu tega mu je še vnanja oblika takó krasna in prikupljiva, da smemo ponosni biti Slovenci s tako izvrstnim delom, ki dela veliko čast našemu domačemu slovstvu pri vsakem, bodi si katerem koli izobraženem in v slovstvu dovršenem naródu. — „Ljubljanski Zvon“ izhaja v mesečnih, štiri pôle obsežnih zvezkih in stoji za vse leto na krasnem papirju tiskán 4 gld. 60 kr.; za pol leta 2 gld. 30 kr. Mi ga živo priporočamo vsem domoljubom in prijateljem naše lepe slovenske domovine.

* „Pedagogični letnik.“ Tako se bode zvala knjiga slovenskim učiteljem v pouk in rabo, ki bode z novim letom jela izhajati s sodelovanjem nekaterih slovenskih učiteljev. Naročnina stoji 1 gld. in se pošilja gospodu Bož. Valenti, nadučitelju v Krškem. Želimo najboljšega uspeha!

* „Mir.“ To je imé novemu časniku, ki bode z novim letom začel izhajati po dvakrat na mesec v Celovci. Izdavatelj in urednik mu je po vseh slovenskih pokrajínah obče znani in mnogocenjeni domoljub slovenski gosp. And. Einšpieler. Cena listu je za vse leto 1 gld. Želimo mu naročnikov kakor listja in trave!

Popravek. V zadnjem „Vrtčevem“ listu 1881. l. naj si blagovoli vsak popraviti naslednje pogreške: Na 182. strani naj se 15. vrsta bere: Zdaj se vstavi kakor zamaknéno, namesto: Zdaj se vstavi kakor bi se zamaknilo. — Na istej strani v 6. vrsti od spodaj naj se popravi beseda „rastel“ v „raslo“, ker se poteza na listje v naslednjej vrsti, a listje je srednjega spoľa. Šesta vrsta naj se toraj čita: Res je, da bo raslo, kakor raste itd.

 Kdor se na „Vrtec“ noče ali ne more naročiti, prosimo ga uljudno, da nam prvi list vrne pod istim ovitkom, pod katerim ga je prejel. Druzega ni treba, nego da zapiše na ovitek „Nazaj!“

Ured. „Vrtčevov“.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevov“, mestni trg, št. 9 v Ljubljani (Laibsch).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.